

Grundutbildningens framtida ledningsstruktur vid Chalmers tekniska högskola – ett utkast

INLEDNING

Detta dokument är framtaget utgående från diskussioner som har pågått inom utredningen "Översyn av grundutbildningens organisation och ledning vid Chalmers samt sektionsindelningen". Vi avser inte att presentera ett komplett förslag, utan snarare lyfta fram de tankar som finns inom studentkåren för att dessa ska diskuteras vidare av styrgruppen och referensgrupp för utredningen. Hittills har utredningen inte givit speciellt många konkreta förslag på hur ledningen av grundutbildningen skall vara organiserad.

Vi har fullständigt fokuserat på hur ledningen kan vara organiserad och hur det skulle kunna vara möjligt att gå från dagens ledningsstruktur till det vi presenterar. Vi har inte bundit ledningsmodellen vid grundutbildningens framtida innehåll (enligt de scenarios utredningen hittills presenterat) utan anser att vår modell ger utrymme för flexibilitet och nyskapande.

Det känns skrämmande att förändringar av grundutbildningens ledning möter ett sådant massivt motstånd på en högskola som skall stå för framåtskridande och förnyelse. Det torde vara uppenbart för alla och envar att den nuvarande ledningsstrukturen inte fungerar. Det finns inte utbildningsprogram som är knutna till endast en sektion. Den tiden är förbi. Vi måste acceptera att utbildningarna har blivit tvärsektionella och att vi nu enbart bygger upp dubbla kompetenser då vi inte kan finna de vi söker på ett enkelt sätt.

Vi är medvetna om att det finns delar i denna skrift som är dåligt underbyggda (t.ex. ekonomiska strukturer) men ser det inte som vår uppgift att lösa dessa frågor utan lämnar dessa med varm hand till högskolan.

Andreas Eklöf, ordförande ChS och ledamot av styrgruppen
Magnus Holmström, UU ChS och ledamot av styrgruppen
Tomas Alexandersson, M-teknolog och ledamot av referensgruppen
Michael Andersen, E-teknolog och ledamot av referensgruppen
Benny Stridsberg, D-teknolog och ledamot av referensgruppen

DAGENS LEDNINGSTRUKTUR

"Grundutbildningen är Chalmers viktigaste uppgift", citatet är hämtat från Chalmers strategiska plan och ska genomsyra allt arbete på Chalmers de närmsta fem åren.

Ledningen av grundutbildningen måste tydliggöras, förändringsprocesser måste göras enklare för att Chalmers utbildningar skall bli av världsklass.

Ola Sabel har genomfört en intervjuundersökning med ett stort antal teknologer för att försöka kartlägga vilka styrkor och brister som finns i dagens system för ledning av grundutbildningen. Kortfattat kan konkluderas att linjeledningen är oerhört individberoende och det går att skönja mönster av att dekanernas förmåga att delegera, linjens ålder och storlek mm spelar en avgörande roll för hur man uppfattar transparensen i utbildningen. Ett alltför genomgående tema är att det finns för många beslutsnivåer som har effekt på den egna utbildningssituationen (rektor – vicerektor – dekan – linjeföreståndare – utbildningssekreterare – prefekt – lärare) vilket gör att teknologen inte vet vilken nivå den ska påverka för att få en förändring till stånd. Det finns många som saknar den "röda tråden", att kurserna inte strävar mot att skapa en helhet utan att de existerar för "att det alltid varit så". Vi skulle kunna ägna mycket tid åt representativa och informella vägar för studentinflytande men nöjer oss med att konstatera att oklarheter i utbildningens ledningsstruktur leder till att det upplevs som vi lever i en skendemokrati där studenterna alltför ofta inte har tillräckliga möjligheter att påverka sin egen situation. Naturligtvis leder detta till frustration och vi förvånas inte över att det är den sociala delen av Chalmerslivet som håller kvar många studenter inom akademins värld.

LEDNINGSMODELLEN

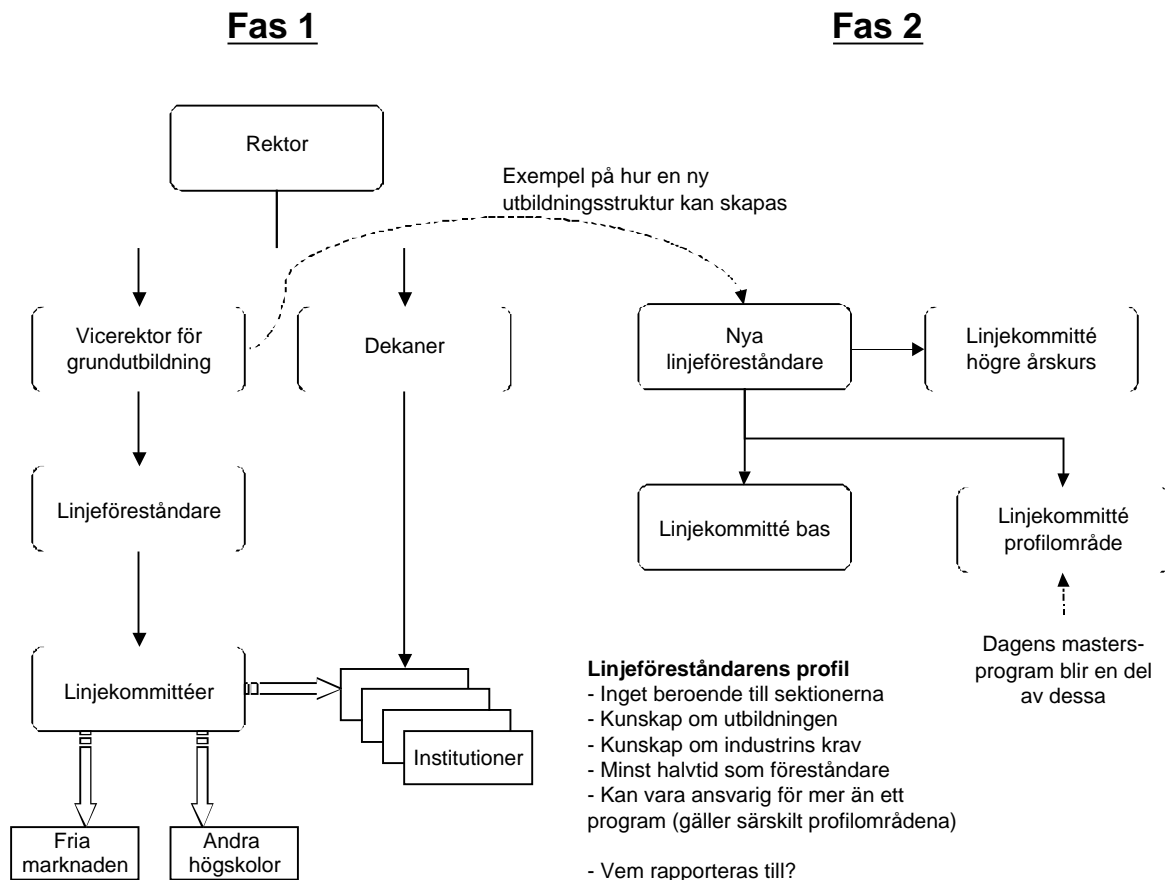
I den nedan uppställda modellen utgår vi ifrån hur vi som studenter vill se utbildningens ledning och hur vi tror att Chalmers ska kunna bli en dynamisk och nyskapande miljö.

FÖRKLARING AV MODELLEN

Skissen förklara schematiskt hur en omställning från dagens system till det vi förespråkar (Fas 1) och hur man sedan kan gå vidare till ett nytt grundutbildningsinnehåll (Fas 2), i detta fall illustrerat med det Ingvar Lindgren förespråkar.

Vi säger inte att Lindgrens förslag är den enda möjliga lösningen för den framtida grundutbildningen, utan vi vill med denna skiss visa hur enkelt det är att skapa nytt och förändra i vår modell. Det är viktigt att förvissa sig om att studenterna kan se att utbildningen är väl sammanhållen redan från dag ett. Om det ska uppnås genom den Lindgrenska modellen krävs att vi fokuserar på delmål och inte tror att det är möjligt att se helheten genom två separata delar.

Figur 1; Schematisk skiss av grundutbildningens ledningsstruktur och påvisande av hur enkelt den kan ändra den i framtiden

LINJEKOMMITTÉERNA

Det finns två aber med vår modell. Dels måste linjekommittéerna göras starka och oberoende och dels måste en beställarkompetens integreras med kommittén för att säkerställa att det som fås korrelerar med det beställda.

Ett tänkbart upplägg på linjekommitténs sammansättning skulle kunna vara:

- Extern ordförande, för att få en tydlig koppling till avnämarna. Kompetensen av vad näringslivet kräver tydliggörs på detta sätt. Fungerar som stöd till linjeföreståndaren i strategiskt viktiga frågor.
- Lärarrepresentanterna behöver inte vara de med starkas undervisningskoppling till utbildningen, det viktigaste är ett intresse för linjen. Vi kan tänka oss både representanter från helt andra institutioner eller andra universitet.
- Studeranderepresentanterna bör vara sådana med stark koppling till utbildningen då dessa har god insikt i dagens utbildning.

- De externa ledamöterna bör dels plockas från FoU inom områdena närliggande utbildningen och dels ha erfarenhet från utbildningen eller likvärdig utbildning och nu vara yrkesverksamhet. Vid val av dessa bör individens egenskaper sättas framför formell utbildning och status.
- Sammansättning bör vara 1/3 från var av ovan nämnda grupper. Kommitténs ordförande utses av vice rektor för grundutbildningen. Ordförande utser i sin tur resterande del av styrelsen, förutom teknologrepresentanterna vilka utses av studentorganisationen. Det anses vara av vikt att mandatperioderna för alla utom teknologrepresentanterna är minst tre år för att få kontinuitet i arbetet.
- Linjeföreståndaren kan antingen utses av vicerektorn eller linjekommittén. Då linjeföreståndaren starkt sätter sin profil på utbildningen kanske denna tillsättning skall ske i samråd mellan kommittén och vicerektor, men vi lämnar detta öppet. Det måste dock vara meriterande ur högskolekarriärssynpunkt att vara linjeföreståndare.

En av de frågor som återstår, men som måste vara tydlig i förslaget, är om det är kommittén eller linjeföreståndaren som har det yttersta ansvaret avseende ekonomi och rapportering till vicerektor. Det finns för- och nackdelar med båda varianterna och hänsyn måste tas till aktiebolagslagen.

Utgående från Chalmers mål och visioner skall linjekommittén fastslå en strategisk plan för utbildningen.

HUR SVARAR VÅR MODELL MOT DE AV UTREDNINGEN UPPSTÄLLDA DELMÅLEN

---

att skapa förutsättningar för utbildningar, inte minst av interdisciplinärt slag

Modellen ger full frihet att skapa nya utbildningar, det som krävs är att en ny linjledning skapas och att denna ges medel att starta verksamheten. Ser vi till det interdisciplinära kravet är inte, i fas 2, ett profilområde knutet till en sektion utan kan skapa profilen genom att sammanföra kompetenser från olika institutioner.

att studera möjligheterna att öka inslaget av icke-tekniska moment i utbildningen, humaniora, ekonomi, management och entreprenörskap, samt miljöfrågor och frågor rörande långsiktigt hållbar utveckling,

Svaret på det interdisciplinära ovan ger i stort svar på även denna fråga. Det är upp till varje linjekommitté att ta in kompetens därifrån den önskar, även från andra högskolor eller den fria marknaden.

att studera möjligheterna för bättre koppling mellan civilingenjörsutbildningen och den treåriga ingenjörsutbildningen vid Chalmers-Lindholmen,

Vi ser inte detta som ett problem som skall lösas genom en ny ledningsstruktur. Men eftersom vi anser att denna fråga skall hanteras centralt är det önskvärt att koppla

utbildningarna närmre den högskolans ledning, och på så sätt möjliggörs en enhetlig hantering av antagningar till högre årskurs. I en omdaning av utbildningsstrukturen ska övergångsproblematiken ingå som en naturlig del.

att studera möjligheterna till mer självständig utbildningsorganisation med bibehållande av en stark koppling mellan grundutbildning och forskning samt förbättrad kvalitetskontroll och kvalitetssäkring,

Till och börja med kan man ifrågasätta hur stark kopplingen forskning – utbildning är idag. Varje enskild lärare har forskningsanknytning till sitt eget ämne. Denna koppling förändras inte i vår modell. Dock kan forskning idag vara framdrivande för nya kurser, vilket kräver en dialog mellan beställare och utförare i framtiden.

Vi kan se två möjliga huvudvägar för skapande av nya utbildningsområden (kurser) i vår modell. Dels att institutioner tar fram nya kurser utgående från den egna forskningen, säljer in en kurs till beställaren, dels att linjekommittén ser ett behov från industrin till kunskaper i områden som inte alls existerar på Chalmers idag. Industrins behov kan således driva fram nya forskningsområden. Dessa båda skapandeprocesser genererar en stark koppling mellan utbildningen och forskningen.

Kvalitetskontroll och kvalitetssäkring förutsätter ett tydligt förhållande mellan beställare och utförare. Utan krav och mål finns inget att följa upp emot och varje försök till kvalitetsförbättringar synes lönlösa. Beställarens roll är att ställa upp mål och krav och sedan göra uppföljning gentemot dessa krav. Vilket förutsätter en väl fungerande beställarorganisation med stor kompetens att bedöma måluppföljning.

att skapa förutsättningar för ökat studentinflytande,

Den formella studentrepresentationen förändras inte i vår modell, dock kan inflytandevägarna bli reella. Det blir lättare för studenterna att se vart beslutet tas. Vi kan se möjligheter till ökat informellt inflytande om teknologlokalerna och linjeledningen samgrupperas fysiskt, med gemensamma uppehållsutrymmen.

att skapa förutsättningar för ett ökat lärarinflytande och ett tydligare lärarsvar,

Vår modell kräver engagemang för utbildningen samt kommunikation med beställaren. Varje lärare måste se helhetsmålet med utbildningen. Detta leder till ett ökat positivt lärarinflytande, vilket vi inte har idag då varje lärare kan göra vad de vill inom ramen för sin kurs. Genom linjekommitténs sammansättning har även lärarna möjlighet att påverka linjens helhetsmål.

att skapa förutsättningar för en aktivare samverkan med näringsliv och andra omgivande samhällssektorer

En kurs delmål måste stämma överens med linjens mål som i sin tur sätts av industrin och andra omgivande samhällsfaktorer. I vår modell kommer linjen närmre avnämar-

na genom linjekommittén. Vi önskar även en aktivare samverkan med industrin i enskilda kurser. Detta åstadkoms inte genom en ny ledningsstruktur utan möjliggörs genom andra genomgripande åsiktsförändringar.

att skapa förutsättningar för ett mer utvecklat samarbete - inom såväl grundutbildning som forskning - med Göteborgs universitet och andra högskolor i Västsverige."

Vi öppnar inte enbart naturliga vägar till andra akademier utan även den fria marknaden. En linjekommitté har möjlighet att inhämta kunskap varifrån de kan få bäst kvalitet och de kunskaper som krävs för att nå utbildningsmålen. Även detta måste ske genom en attitydförändring på Chalmers.

VILKA ANDRA POSITIVA EFFEKTER HAR VÅRT FÖRSLAG?

- Lätt att skapa nya utbildningar och lägga ner gamla
- Flexibilitet
- Sektionsoberoende
- Korta avstånd mellan studenter och linjeledning
- Kort avstånd mellan linjeledning och Chalmers ledning, utbildningen i fokus
- Tydligare närvaro av internationaliseringseffekten
- Oberoende av framtida grundutbildningsinnehåll
- Dubbla kompetenser behöver inte byggas upp inom Chalmers då de inbördes relationerna redan är klarlagda

VILKA BRISTER KAN HITTAS I VÅRT FÖRSLAG?

- Ansvarskännande hos sektion gentemot linje kan förloras
- Ökat avstånd mellan linje - institution
- Omställningsprocess kan skapa merkostnader
- Ökad administrativ personal
- Vi har inte tagit hänsyn till ekonomi eller ekonomiska rutiner